

Sygn. akt III USK 177/21

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania K. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do renty rodzinnej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6 maja 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 marca 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
odstępuje od obciążania K. R. kosztami zastępstwa procesowego
strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 24 marca 2017 r. odmówił K. R. prawa do renty, wskazując, że komisja lekarska uznała wnioskodawcę za osobę całkowicie niezdolną do pracy, ale stwierdziła, że niezdolność ta powstała po 12 sierpnia 1988 r. i nie istniała w okresie od 6 kwietnia 1967 r. do 31 sierpnia 1987 r., czyli w okresie nauki przed ukończeniem przez niego 25 roku życia.

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 17 grudnia 2018 r. oddalił odwołanie.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 20 marca 2020 r. oddalił apelację wnioskodawcy od powyższego wyroku.

Wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku. Skarga oparta została na zarzucie naruszenia prawa materialnego mianowicie: art. 68 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291), przez jego błędne zastosowanie i uznanie, że K.R. stał się niezdolny do pracy po dniu 12 sierpnia 1988 r., a nie po zakończeniu przez niego nauki, czyli po dniu 31 sierpnia 1987 r. w sytuacji, gdy, po pierwsze, data ta jest niezgodna z dyspozycją wspomnianego przepisu, a po wtóre, nie jest możliwe ustalenie - w sposób kategoryczny tej okoliczności - a dokumentacja medyczna wskazuje, że schorzenia, na podstawie których uznano jego całkowitą niezdolność do pracy, istniały już przed dniem 31 sierpnia 1987 r., a także przez nieodniesienie się do aspektu, jaką faktycznie pracę wnioskodawca mógł wykonywać od 31 sierpnia 1987 r.

Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez niedostateczne wyjaśnienie w uzasadnieniu wyroku podstaw faktycznych rozstrzygnięcia oraz wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku, a w szczególności niewyjaśnienie, na jakiej podstawie biegłe ustaliły graniczną datę niezdolności do pracy K. R. w sytuacji, gdy ta data jest podstawą wydania merytorycznego orzeczenia i dlaczego ta data jest brana pod uwagę przez Sąd.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na jej oczywistą zasadność. Skarżący podkreślił, że zaczął mieć pierwsze objawy choroby około 1982 r. W tym okresie medycyna nie była na tyle zaawansowana, aby jednoznacznie móc określić przyczyny ruchów mimowolnych wnioskodawcy, nieznane było ich pochodzenie, a lekarze nie potrafili jednoznacznie zdiagnozować choroby. Wskutek tego, rodzina wnioskodawcy podejmowała próby leczenia metodami alternatywnymi, z których jednak nie ma dokumentacji. Dodatkową trudnością w niniejszej sprawie była także okoliczność, że zachowała się jedynie nieliczna dokumentacja z lat 80-tych, a reszta została zniszczona z powodu upływu czasu. Niewątpliwie jednak ustalono, że początki choroby występowały już w 1982 r. i miały różne nasilenie. Z aktualnych danych o dystonii wiadomo, że jest to choroba przewlekła, najczęściej powodująca całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej

egzystencji. Początkowo jako diagnozę wpisywano „*torticollis spastica*”, czyli kręczy. Diagnoza dystonii pojawiła się później, kiedy zaczęto wykonywać szersze badania neurologiczne, pomimo że w rzeczywistości pierwsze objawy dystonii pojawiły się już w 1982 r. Natomiast opinia wydana przez biegłe sądowe z zakresu neurologii i neurochirurgii nie daje jednoznacznej odpowiedzi, kiedy u opiniowanego wystąpiła całkowita niezdolność do pracy. Biegłe przyjmują datę graniczną - dzień 12 sierpnia 1988 r., nie wskazując jednocześnie, z czego data ta wynika, a także używając określenia „prawdopodobnie”.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę, wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616).

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywista zasadność i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Niniejsza skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania nie czyni zadość wymaganiom stawianym temu nadzwyczajnemu środkowi prawnemu. Nie wskazano w nim bowiem przepisów, jakie miałyby być naruszone w sposób oczywisty przez Sąd drugiej instancji, a jedynie odnosi się on ogólnie do błędnej wykładni prawa materialnego oraz naruszenia przepisów postępowania „skutkujących błędną wykładnią”. Gdyby nawet przyjąć, że chodzi o wszystkie przepisy powołane w podstawach kasacyjnych, to należy przypomnieć, że utrwalony jest w orzecnictwie Sądu Najwyższego pogląd, że skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170 oraz z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932). Wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975; z dnia 5 września 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 785533; z dnia 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, LEX nr 475287).

Tymczasem skarżący oczywistą zasadność skargi wiąże ze stanem faktycznym, który nie ma odzwierciedlenia w podstawie faktycznej wyroku. Z niego wynika bowiem, że przebieg choroby w początkowej fazie, tj. od 1985 r., był ubogo symptomatyczny. Początkowo objawy były rozpoznawane jako kręcz karku. Nie miały charakteru uogólnionej dystonii, pozwalały na dość dobre funkcjonowanie i pracę wnioskodawcy. Dopiero w późniejszym okresie doszło do rozszerzenia się objawów na kończyny lewe i lewą połowę twarzy. Przebieg postępującej choroby był powolny; wnioskodawca dopiero w listopadzie 1995 r. przestał pracować i przeszedł na rentę inwalidzką. Wystąpienie początkowych objawów choroby, tj. ruchów mimowolnych głowy oraz lewego barku w 15 roku życia wnioskodawcy nie daje podstaw do oceny, by stopień naruszenia sprawności jego organizmu

powodował już wówczas całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji. Występujące u wnioskodawcy schorzenia nie powodowały całkowitej niezdolności do pracy w okresie od 4 czerwca 1967 r. do 31 sierpnia 1987 r. (okres nauki przed ukończeniem przez wnioskodawcę 25 roku życia). Ustalenie to jest kategoryczne i w związku z nim wnioskodawca nie spełnia wymagań wskazanych w art. 68 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 12 ust. 2 ustawy. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z tej przyczyny nie jest istotne, kiedy powstała całkowita niezdolność do pracy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ k.p.c. jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.